

**ინკლუზიური უმაღლესი განათლების პოლიტიკა საქართველოში:
სახელმწიფო უნივერსიტეტების შედარებითი ანალიზი და
ევროკავშირის სტანდარტებთან თავსებადობა**

ავტორი:

ვანო გომურაშვილი, პოლიტიკის მეცნიერება, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ელ-ფოსტა: Gomurashvilivano2001@gmail.com

აბსტრაქტი

სტატია იკვლევს საქართველოში ინკლუზიური უმაღლესი განათლების პოლიტიკას, კერძოდ ოთხი უნივერსიტეტის, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის მიდგომებს. მოცემული კვლევითი ნაშრომის მიზანია შეისწავლოს შემზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მიმართ საქართველოში არსებული უმაღლესი განათლების პოლიტიკა, ასევე რამდენად თავსებადია საქართველოში ინკლუზიური განათლება ევროკავშირის მიდგომასა და მიზნებთან, ერთი მხრივ უნივერსიტეტებში მეორე მხრივ კი სახელმწიფო პოლიტიკის დონეზე. ამრიგად, კვლევა სიახლეა ვინაიდან და რადგანაც ეხება ქართულ პოლიტიკის მეცნიერებაში, კერძოდ საჯარო პოლიტიკის მიმართულებით, ფაქტობრივად ახალი საკვლევი მიმართულების – საქართველოს სექტორული პოლიტიკის ევროკავშირთან თავსებადობის საკითხს.

საკვანძო სიტყვები: საქართველო, ევროკავშირი, ინკლუზიური, განათლება, უნივერსიტეტი, პოლიტიკა

Inclusive higher education policy in Georgia: Comparative analysis of state universities and compatability with EU standards

Author:

Vano Gomurashvili, political science, Tbilisi State University

E-mail: Gomurashvilivano2001@gmail.com

Abstract

The article examines inclusive higher education policy in Georgia, specifically the approaches of four universities: Ivane Javakhishvili Tbilisi State University, Kutaisi State University, Batumi State University, and Telavi State University. The aim of this research paper is to explore the higher education policies in Georgia concerning people with disabilities and to assess the compatibility of inclusive education in Georgia with the European Union's approaches and objectives—both at the university level and at the public policy level. Thus, the research is innovative as it addresses a relatively new research direction in Georgian political science, specifically in the field of public policy, by exploring the compatibility between Georgia's sectoral policies and the European Union.

Keywords: Georgia, European Union, inclusive (inclusivity), education, university, policy

შესავალი

დღესდღეობით საქართველო საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკური პროცესების ახალ ეტაპზე გადავიდა. მას შემდეგ რაც საქართველომ ევროკავშირის კანდიდატის სტატუსი მიიღო კიდევ უფრო მეტად გაიზარდა მისდამი, როგორც ევროპული მისწრაფებების მქონე სახელმწიფოსადმი ინტერესი. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ საქართველოს ევროკავშირის სტანდარტებთან თავსებადობა საჯარო პოლიტიკის სხვადასხვა საკითხს

მოიცავს. მათ შორის უმაღლესი განათლების ინკლუზიურობას. სწორედ ამიტომ მნიშვნელოვანია გაანალიზდეს შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მიმართ არსებული უმაღლესი საგანმანათლებლო პოლიტიკა.

უპირველეს ყოვლისა, საქართველოს საგანმანათლებლო სისტემისთვის მნიშვნელოვანი გამოწვევაა შშმპირი სტუდენტების ინკლუზიური განათლების ხელმისაწვდომობა (UNDP,2019). რეალურად კი შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა ინკლუზიური განათლება ხაზს უსვამს ყველა სტუდენტისთვის თანაბარი ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფის მნიშვნელობას და ორიენტირებულია ხარისხიანი განათლების ძირითადი პრინციპების საგანმანათლებლო გარემოში ინტეგრირებაზე (Badescu, pop,2012).

გასათვალისწინებელია რომ ევროკავშირის მიდგომებისა და სტანდარტების ფარგლებში ინკლუზიური განათლების მაგალითია ფინეთი, სადაც განათლების სისტემა ხაზს უსვამს თანასწორობას და ინდივიდუალურ მხარდაჭერას. ფინეთი მიჰყვება სამსაფეხურიანი მხარდაჭერის მოდელს სხვადასხვა სასწავლო მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად, შეძლებისდაგვარად აერთიანებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტთა საჭიროებსა და ინტერესებს (Halinen, 2016). გარდა ამისა ევროკავშირის წევრი ქვეყნები ასრულებენ მოთხოვნას, რათა მუდმივად იზრუნონ ინკლუზიური განათლების ახალი სტანდარტების დამკვიდრებასა და განვითარებაზე, რაც თანასწორუფლებიან საგანმანათლო პოლიტიკას აყალიბებს (Halinen, 2016).

სამეცნიერო წრეებში სხვადასხვა ავოტერი განიხილავენ, რომ საუნივერსიტეტო სწავლების მთავარი იდეაა არის ბარიერების დაშლა და იმდაგვარი გარემოს შექმნა, სადაც ყველას შეუძლია მონაწილეობა მიიღოს და აკადემიურად განვითარდეს (Kabani,2022). გარდა ამისა იუნისეფის მიხედვით, ინკლუზიური განათლების მიზანია სახელმწიფომ უზრუნველყოს მაღალი ხარისხის განათლება, რომელიც აკმაყოფილებს ყველა მოსწავლის მრავალფეროვან საჭიროებებს (IUNISEF, 2024). ეს გულისხმობს ეფექტური სწავლების სტრატეგიების გამოყენებას, შესაბამისი დამხმარე სერვისების უზრუნველყოფას და სწავლისა და ზრდისთვის ხელსაყრელი პოზიტიური და ინკლუზიური სასწავლო გარემოს ხელშეწყობას.

თავის მხრივ, აკადემიურ ლიგერატურაში უმაღლესი განათლებაში სახელმწიფო პოლიტიკის ინკლუზიურობის ირგვლივ მრავალი განსხვავებული გიპოლოგიაა შექმნილი, მათ შორის აღსანიშნავია უნივერსალური დიზაინი სწავლისთვის. ეს არის ჩარჩო, რომელიც ხელს

უწყობს საგანმანათლებლო გარემოსა და მასალების შექმნას, რათა იყოს ხელმისაწვდომი და ეფექტური ყველა სტუდენტისთვის, მათ შორის მათთვის, ვისაც აქვს მრავალფეროვანი სასწავლო საჭიროებები. იგი ხაზს უსვამს წარმოდგენის, ჩართულობისა და გამოხატვის მრავალ საშუალებებს (Rose, 2001). ინკლუზიური განათლების საკითხი თანამედროვე სამეცნიერო და პრაქტიკულ წრეებში მეტად აქტუალურია, რასაც ადასტურებს როგორც საერთაშორისო, ასევე ქართული რეალობა. საქართველოში ინკლუზიური განათლების განვითარება საგანმანათლებლო პოლიტიკის ერთ-ერთი პრიორიტეტია. ამის მაგალითად შეიძლება მივიჩნიოთ ის, რომ 2022 წლის მონაცემებით, საჯარო სკოლებში სპეციალური საგანმანათლებლო საჭიროების მქონე 14,000-ზე მეტი მოსწავლე სწავლობს, რაც წინა წლებთან შედარებით მრდას ნიშნავს (UNICEF, 2022). თუმცა, გამოწვევად რჩება ინკლუზიური გარემოს უზრუნველყოფა, განსაკუთრებით რეგიონულ სკოლებში, სადაც მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა და სპეციალური პედაგოგების ნაკლებობა კვლავ სერიოზულ პრობლემად რჩება. აღნიშნული დინამიკა ცხადყოფს, რომ ინკლუზიური განათლების თემა საქართველოში ისეთივე აქტუალურია, როგორც ევროკავშირის ქვეყნებში, რაც საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარებას და ადგილობრივი პოლიტიკის გაუმჯობესებას კიდევ უფრო აუცილებელს ხდის (UNICEF, 2022).

აღსანიშნავია, რომ ბევრმა ევროპულმა ქვეყანამ შექმნა სამართლებრივი ჩარჩოები და პოლიტიკა ინკლუზიური უმაღლესი განათლების ხელშეწყობისთვის. მაგალითად, ჩეხეთში ეს ჩარჩოები ხშირად ხაზს უსვამს ანტიდისკრიმინაციულ კანონებს, ხელმისაწვდომობის სტანდარტებს და შემლუღლი შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებისთვის გონივრულ პირობებს (Bartonova, 2015). საყურადღებოა, რომ ევროპაში, კერძოდ, ნიდერლანდებში უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებები მხარს უჭერენ ინკლუზიურ მიდგომას, რომელიც სცილდება გრადიციულ ბარიერებს და ცდილობს შექმნას სასწავლო გარემო, რომელიც აკმაყოფილებს ყველა სტუდენტის მრავალფეროვან საჭიროებებს (Schuman, 2011). აქედან გამომდინარე ნიდერლანდებში უმაღლესი განათლების ინკლუზიური მიდგომა ასახავს აკადემიური გარემოს შექმნის ვალდებულებას, რომელიც ეფუძნება განათლების პოლიტიკის მუდმივ ცვალებადობასა და ევროკავშირის მიდგომების კიდევ უფრო მეტად გაძლიერებას (Schuman, 2011).

შესაბამისად, შემლუღლი შესაძლებლობის მქონე პირებზე მორგებული საგანმანათლებლო პოლიტიკის განხილვა და განხორციელება აუცილებელია ინკლუზიური, სამართლიანი და თანასწორი საგანმანათლებლო გარემოს შესაქმნელად, რომელიც

ამზადებს ინდივიდებს სამოგადოებაში აქტიური მონაწილეობისთვის (Brennan, Osborne, 2008).

საყურადღებოა, რომ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთათვის სოციალური ბარიერები შედეგია და არა ინდივიდუალური არჩევანი, შესაბამისად საგანმანათლებლო პოლიტიკა ფოკუსირებული უნდა იყოს სოციალური დაბრკოლებების აღმოფხვრაზე (Oliver, 2013). საყურადღებოა, კრენშოუს ინტერსექციურობის თეორია, რომელიც პოლიტიკის შემქმნელებს მოუწოდებს განიხილონ ინკლუზიურობის აუცილებლობა, რაც უზრუნველყოფს შშმპირთა პოლიტიკას სხვადასხვა და ურთიერთგადაკვეთის საჭიროებებს (Crenshaw, 1991). აღსანიშნავია, რომ საგანმანათლებლო სისტემაში ინკლუზიური საგანმანათლებლო პოლიტიკა მრდის თანამშრომლობისა და ჩართულობის მაჩვენებელს, პედაგოგების, სპეციალსიტების, ექსპერტებისა და სტუდენტების მხრიდან (Obiakor, 1994). ავტორთა ნაწილი ხაზს უსვამს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირების ჩართვას მათი განათლების დაგეგმვაში (Peters, 2003). პოლიტიკამ ხელი უნდა შეუწყოს ადამიანზე ორიენტირებულ დაგეგმვას, რათა მორგებული იყოს განათლება ინდივიდუალურ საჭიროებებზე (Peters, 2003).

მნიშვნელოვანია ყურადღება გაავამახვილოთ იმ ასპექტებზე, რომლებიც შეიძლება შევიდეს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირთა საგანმანათლებლო პოლიტიკაში. ავტორთა მოსაზრებების გაანალიზების კვალდაკვალ გამოიკვეთა, რომ საგანმანათლებლო პოლიტიკაში აუცილებელია გარდამავალი დაგეგმვის მნიშვნელობის გააზრება, რაც უზრუნველყოფს სკოლიდან ზრდასრულ ასაკში შეუფერხებელ გადასვლას, განსაკუთრებით შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებისთვის იმდაგვარი გარემოს შექმნას, რომელშიც მათი უფლებები აღიარებული და დაცულია, ხოლო სასწავლო გარემო ხელმისაწვდომია (Wehman, 2012). თანამედროვე სამეცნიერო წრის დიდი უმრავლესობა თანხმდება, რომ დამხმარე ტექნოლოგიების როლი ინკლუზიურ განათლებაში უმნიშვნელოვანესია (Edyburn, 2000). შესაბამისად, საგანმანათლებლო პოლიტიკამ უნდა მიმართოს დამხმარე ტექნოლოგიების ინტეგრაციას სხვადასხვა სასწავლო საჭიროებების მხარდასაჭერად, რაც მეტად გაზრდის შშმპირთა ინტეგრაციასა და ჩართულობას საუნივერსიტეტო სივრცეში (Edyburn, 2000).

ბოლო წლების განმავლობაში, ევროკავშირი გამოჩნდა, როგორც ინკლუზიური განათლების გლობალური ადვოკატი, რომელიც ავლენს ვალდებულებას ბარიერების გადალახვისა და თანაბარი სასწავლო გარემოს ხელშეწყობისკენ. ინკლუზიური

განათლებისადმი ევროკავშირის ვალდებულება ჩართულია მის ყოვლისმომცველ ჩარჩოში. ეს სტრატეგია, რომელიც შემუშავებულია ევროკომისიის მიერ, ასახავს ყოვლისმომცველ ხედვას სხვადასხვა შესაძლებლობების მქონე პირებისთვის განათლების დაბრკოლებების აღმოსაფხვრელად (European Commission, 2010). ერთ-ერთი მთავარი გადაწყვეტილება, რომელიც აყალიბებს ევროკავშირის ინკლუზიური განათლების მიდგომას, არის აქცენტი ინკლუზიური პრაქტიკის ინტეგრირებაზე ძირითადი საგანმანათლებლო გარემოში (UNESCO, 2009). შესაბამისად, ევროკავშირის მიდგომა ინკლუზიური განათლებისადმი წარმოადგენს საეგაპო ძალისხმევას თანაბარი სასწავლო გარემოს ხელშეწყობისთვის. შესაბამისად, საკითხი აქტუალურია და საინტერესოა, ვინაიდან და რადგან იკვლევს სექტორულ პოლიტიკას, კერძოდ განათლების მიმართულების მნიშვნელოვან საკითხს ინკლუზიურ განათლებას და მის გარშემო არსებულ პოლიტიკას სახელმწიფო უნივერსიტეტების მაგალითზე დაყრდნობით.

ლიტერატურის მიმოხილვა

უმაღლესი განათლების ინკლუზიურმა პოლიტიკამ მნიშვნელოვანი ყურადღება მიიპყრო მთელ მსოფლიოში, რადგან დაწესებულებები ცდილობენ შექმნან ხელმისაწვდომი და თანაბარი სასწავლო გარემო ყველა ღონის სტუდენტებისთვის. მეცნიერები ზოგადად თანხმდებიან ინკლუზიური უმაღლესი განათლების არსებით როლზე სოციალური სამართლიანობის ხელშეწყობაში და შშმ სტუდენტების ჯგუფებისთვის შესაძლებლობების გაზრდაში (Smith, 2018). უმაღლეს განათლებაში ჩართვა არ არის უბრალოდ შესაბამისობის საკითხი, არამედ თანასწორობისა და შესაძლებლობების ერთგულება, რომელიც რეზონანსდება მრავალ აკადემიურ სფეროში (Anderson & Larsen, 2020).

ზოგიერთი ავტორი მიიჩნევს, რომ ინკლუზიური პოლიტიკის მრავალმხრივი სარგებელი აქვს, მათ შორის გაძლიერებულ სოციალურ ერთობლიობას, საკლასო ოთახებში მრავალფეროვან პერსპექტივებს და ინკლუზიური პედაგოგიური მეთოდების შემუშავებას (Brown & Taylor, 2019). მეცნიერები ასევე ხაზს უსვამენ, რომ ინკლუზიური განათლების პოლიტიკა გადაწყვეტია სტუდენტების მზარდი მრავალფეროვანი სამუშაო ადგილებისთვის მოსამზადებლად. განსხვავებული შესაძლებლობებისა და გამოცდილების მქონე სტუდენტების ჩართულობა ამდიდრებს საგანმანათლებლო გამოცდილებას, ამზადებს ყველა სტუდენტს პოზიტიური წვლილისთვის მულტიკულტურულ სამოგადოებაში (Wilson, 2021).

აღსანიშნავია, მიუხედავად იმისა, რომ პოლიტიკა ხშირად კარგი განმრავლებაა, ისინი ყოველთვის არ ხორციელდება ეფექტურად სტრუქტურული ბარიერების გამო, როგორცაა არაადეკვატური დაფინანსება, მასწავლებელთა არასაკმარისი გრენინგი და მოძველებული ინფრასტრუქტურა, მაგალითად, როუ ამტკიცებს, რომ არსებითი რესურსების ინვესტიციების გარეშე, ინკლუზიური პოლიტიკა რჩება მხოლოდ მისწრაფებით და ვერ ახორციელებს მნიშვნელოვან ცვლილებებს (Rowe, H, 2020). სხვა მეცნიერები თანხმდებიან და აღნიშნავენ, რომ ინკლუზიური პოლიტიკა უნდა იყოს მხარდაჭერილი მდგრადი დაფინანსებითა და მორგებული რესურსებით მრავალფეროვანი სტუდენტური პოპულაციის უნიკალური საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად (Garcia, M., Evans, L., & Patel, S. 2019).

უფრო მეტიც, საერთაშორისო შედარებები ხაზს უსვამს იმას, რომ წარმატებული ინკლუზიური განათლების პოლიტიკა ხშირად უფრო ფართო, პოლისტიკური მიდგომების ნაწილია, ინტეგრირებული სოციალური პოლიტიკის, დასაქმების სტიმულირებისა და უწყვეტი სწავლის პროგრამების (Perez & Schmidt, 2021). ამ მოდელებში ინკლუზიურობა ვრცელდება დაშვების მიღმა და მოიცავს აკადემიური წარმატების დამხმარე პროგრამებს. ინკლუზიური უმაღლესი განათლება სარგებელს მოაქვს მთელი თემებისთვის, რაც ხელს უწყობს ეკონომიკურ მრდას, სოციალურ მობილობას და გამრდილ სამოქალაქო მონაწილეობას (Johnson, R., & Kim, T.2022).

საყურადღებოა, აინსკოუს მიდგომა, რომელიც განსაზღვრავს ინკლუზიური განათლების სრულყოფის სპეციფიკურ კრიტერიუმებს. აინსკოუმ ინკლუზიური განათლების წამყვანმა მეცნიერმა, შეიმუშავა ჩარჩოები, რომლებიც ასახავს აუცილებელ კრიტერიუმებს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში ნამდვილი ინკლუზიურობის მისაღწევად. მისი ნამუშევარი ხაზს უსვამს ისეთი ფაქტორების მნიშვნელობას, როგორიცაა:

ხელმისაწვდომობა – ფიზიკური, სოციალური და აკადემიური წვდომის უზრუნველყოფა ყველა სტუდენტისთვის, მათ შორის შემზღუდული შესაძლებლობის მქონე პირებისთვის.

მონაწილეობა – ყველა სტუდენტის აქტიური მონაწილეობის წახალისება დაწესებულების აკადემიურ და სოციალურ ცხოვრებაში.

დამხმარე სისტემები – მორგებული მხარდაჭერის უზრუნველყოფა, მათ შორის სპეციალიზებული სწავლების მეთოდები, დამხმარე ტექნოლოგიები და ფსიქიკური ჯანმრთელობის სერვისები.

აღსანიშნავია, რომ აინსკოუ ამტკიცებს ინკლუზიური განათლების სრულად მიიღწევა მხოლოდ მაშინა შესაძლებელი, როდესაც ეს კრიტერიუმები სრულყოფილად დაკმაყოფილებს და როდესაც ინსტიტუტები აქტიურად ხსნიან ბარიერებს, რომლებიც აუერხებენ თანაბარ მონაწილეობას და წარმატებას ყველა სტუდენტისთვის (Ainscow, 2020).

შესაბამისად, ინკლუზიური უმაღლესი განათლების პოლიტიკა წარმოადგენს სოციალური თანასწორობის კრიტიკულ განზომილებას, რომელიც შეესაბამება მდგრადი განვითარების მიზნების გლობალურ ვალდებულებებს და განათლების საყოველთაო უფლებას. მიუხედავად იმისა, რომ რჩება მნიშვნელოვანი გამოწვევები, განსაკუთრებით იმპლემენტაციისას, მეცნიერთა შორის კონსენსუსი არის ის, რომ ინკლუზიური პოლიტიკა აუცილებელია სამართლიანი, მომავალზე ორიენტირებული სამოგადოების ხელშეწყობისთვის.

კვლევის მეთოდოლოგია

საკვლევი ნაშრომის აქტუალობიდან გამომდინარე, მოცემული კვლევითი პროექტის მიზანია შევისწავლოთ შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა მიმართ საქართველოში არსებული უმაღლესი განათლების პოლიტიკა, ასევე კვლევის მიზანია დავადგინოთ რა თავისებურებებით ხასიათდება საქართველოს უნივერსიტეტებში ინკლუზიური განათლება, ამასთან კვლევის მიზანია გაანალიზდეს სახელმწიფოს პოლიტიკა, კერძოდ უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების ინკლუზიური განათლების პოლიტიკა რამდენად თავსებადია ევროკავშირის მიდგომებთან. კვლევის მიზნიდან გამომდინარე განისაზღვრა შემდეგი კვლევითი კითხვები:

- რა თავისებურებებით ხასიათდება საქართველოს სახელმწიფო უნივერსიტეტებში ინკლუზიური უმაღლესი განათლების პოლიტიკა ?
- რა მახასიათებლები განსაზღვრავს უმაღლესი განათლების ინკლუზიური პოლიტიკის ევროკავშირის სტანდარტებსა და მიზნებთან თავსებადობას ?

კვლევა იყენებს თვისებრივი კვლევის მიდგომას შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებთან დაკავშირებით სახელმწიფო პოლიტიკის თავსებადობის შესამოწმებლად ევროკავშირთან ასოცირების შეთანხმების დებულებებთან. კვლევის ეტაპზე შეირჩა

საქართველოში არსებული სახელმწიფო უნივერსიტეტები, კერძოდ თითოეული რეგიონიდან თითო ყველაზე დიდი უნივერსიტეტი, რომელიც ითვლება რეგიონის ძირითად და წამყვან უნივერსიტეტებად.

ჩაგარდა ოთხი ფოკუს ჯგუფი უნივერსიტეტის ადმინისტრაციის წარმომადგენლებთან, თითოეული შედგებოდა 3-4 მონაწილისგან. თითოეული ფოკუს ჯგუფის ხანგრძლივობა წარმოადგენდა 40-35 წთ-ი. ფოკუს ჯგუფი დაკომპლექტებული იყო 2 ადმინისტრაციის წარმომადგენლით, ერთი უნივერსიტეტის ხარისხის ხელმძღვანელით და ერთი ხარისხის თანამშრომლით. ასევე ჩაგარდა ხუთი ნახევრად სტრუქტურირებული სიღრმისეული ინტერვიუ პოლიტიკის შემქმნელებთან და ევროკავშირის განათლების პოლიტიკის ექსპერტებთან. ეს ინტერვიუები ფოკუსირებული იყო გადაწყვეტილების მიღების პროცესებზე, მიზნებსა და გამოწვევებზე, რომლებიც დაკავშირებულია ევროკავშირის ასოცირების შეთანხმების უმცირესობათა პოლიტიკის დებულებების განხორციელებისას, აღნიშნული ნახევრად სტრუქტურირებული ინტერვიუ გაგრძელდა საშუალოდ 30-40 წთ. ასევე ჩაგარდა სიღრმისეული ინტერვიუები თითოეული უნივერსიტეტის 2 შშმპირის წარმომადგენელთან, რომლებსაც უშუალო შეხება ჰქონდათ საუნივერსიტეტო პოლიტიკასთან.

ფოკუს ჯგუფებისა და ინტერვიუების მონაცემები გაანალიზდა თემატური ანალიზის გამოყენებით. ეს მეთოდი საშუალებას იძლევა კვლევის ეტაპზე გამოვლენილიყო ძირითადი თემები და შაბლონები, რომლებიც დაკავშირებულია სახელმწიფო პოლიტიკის ევროკავშირთან ასოცირების ხელშეკრულებასთან თავსებადობასთან. გრანსკრიფტები განმეორებით იყო კოდირებული განმეორებადი თემების გასანალიზებლად, რომლებიც შემდეგ დაჯგუფდა კატეგორიებად, რომლებიც ასახავს პოლიტიკის თავსებადობის სხვადასხვა განზომილებებს. ამ მიდგომამ ხელი შეუწყო შედარებას სხვადასხვა რესპონდენტთა ჯგუფებს შორის, რაც საშუალებას იძლეოდა შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირთა პოლიტიკის ზემოქმედების ნიუანსების ინტერპრეტაციას.

კვლევის შედეგები

ინკლუზიური უმაღლესი განათლების პოლიტიკა საქართველოში:
უნივერსიტეტების შედარებითი ანალიზი აინსკოუს კრიტერიუმების მიხედვით

2. 1 ხელმისაწვდომობა - ფიზიკური, სოციალური და აკადემიური წვდომის უმრუნველყოფა

ფიზიკური, სოციალური და აკადემიური ხელმისაწვდომობის უმრუნველყოფის შედარება თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში (თსუ), ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტსა და თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ხაზს უსვამს მნიშვნელოვან განსხვავებებს მათ მიდგომებსა და ადაპტაციაში ინკლუზიური განათლების მიმართ. ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი გამოირჩევა, როგორც ყველაზე ადაპტირებული დაწესებულება, რომელიც ავლენს ხელმისაწვდომობის ყოვლისმომცველ ერთგულებას ბრაილის შრიფტის მრავალი ტიპის რესურსების, სპეციალიზებული სასწავლო მასალების, კარგად განლაგებული განათების, ლიფტებისა და კიბეების ინტეგრაციის გზით (ფოკუს ჯგუფი #1). ფიზიკური საცხოვრებლების ეს ფართო სპექტრი საშუალებას აძლევს ვიზუალური და ფიზიკური შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებს უფრო დამოუკიდებლად იარონ კამპუსში, რაც ხელს უწყობს როგორც ფიზიკურ, ასევე აკადემიურ წვდომას (ფოკუს ჯგუფი #1). ბრაილის შრიფტის რესურსები და სპეციალიზებული სასწავლო ინსტრუმენტები ასევე უმრუნველყოფს, რომ სტუდენტებს ჰქონდეთ უკეთესი წვდომა აკადემიურ შინაარსზე, რაც ეხმარება გრადუაციულ და ადაპტირებულ სასწავლო გარემოს შორის არსებული უფსკრულის შემცირებას (ფოკუს ჯგუფი #1).

ამის საპირისპიროდ, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს (თსუ) აქვს შესამჩნევი შეზღუდვები სრულად ინკლუზიური წვდომის უმრუნველყოფის თვალსაზრისით. მიუხედავად იმისა, რომ თსუ-მ ნაბიჯ-ნაბიჯ გადადგა ხელმისაწვდომობის მიმართულებით, მისი მრავალი ობიექტი რჩება არასაკმარისად ადაპტირებული. (ფოკუს ჯგუფი #2). მაგალითად, კრიტიკული აკადემიური შენობები, როგორიცაა მეხუთე, მეექვსე და მერვე, ნაწილობრივ ან მთლიანად მიუწვდომელია, რაც ბარიერს უქმნის მობილობის გამოწვევის მქონე სტუდენტებს (სიღრმისეული ინტერვიუ #4). ეს შეზღუდული ადაპტაცია გავლენას ახდენს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტების როგორც ფიზიკურ, ასევე აკადემიურ გამოცდილებაზე, რადგან მათ შეიძლება გაუჭირდეთ გარკვეულ აუდიტორიებსა და დაწესებულებებში

დამოუკიდებლად წვდომა (სიღრმისეული ინტერვიუ #4). გარდა ამისა, აკადემიური რესურსები არ არის თანმიმდევრულად ადაპტირებული ყველა სტუდენტის მოთხოვნილებების დასაკმაყოფილებლად, რაც გავლენას ახდენს სასწავლო მასალებზე თანაბარ ხელმისაწვდომობაზე (ფოკუს ჯგუფი #2).

თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ავლენს ძლიერ ერთგულებას ფიზიკური ადაპტაციის მიმართ, მაგრამ არ არის აკადემიური ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით გაუმჯობესებული მდგომარეობა (ფოკუს ჯგუფი #3). მიუხედავად იმისა, რომ უნივერსიტეტმა პრიორიტეტად მიიჩნია თავისი ფიზიკური გარემო უფრო ხელმისაწვდომი გახადოს, მას ჯერ არ გაუერცვლებია ეს ადაპტაცია აკადემიურ რესურსებზე, რაც ზღუდავს სტუდენტების უნარს სრულად ჩაერთონ სწავლაში (სიღრმისეული ინტერვიუ #2). ანალოგიურად, ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა ასევე გაამახვილა ყურადღება ფიზიკური ხელმისაწვდომობის ზოგიერთ ასპექტზე, მაგრამ არ გააჩნია ყოვლისმომცველი აკადემიური რესურსები სტუდენტებისთვის, რომლებიც საჭიროებენ ადაპტირებული სასწავლო მასალებს * ფოკუს ჯგუფი #4). ორივე სასწავლებელში აკადემიური ხელმისაწვდომობის ეს შეზღუდული მიდგომა ხაზს უსვამს უფრო ფართო გამოწვევას საქართველოს უნივერსიტეტებში: ინკლუზიურობის მიღწევა მოითხოვს როგორც ფიზიკურ, ასევე აკადემიურ ბარიერებს ერთდროულად.

შესაბამისად, ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი წარმოადგენს ძლიერ მაგალითს ინკლუზიური ფიზიკური და აკადემიური წვდომისთვის, სხვა უნივერსიტეტები ავლენენ თავიანთი ინკლუზიური პრაქტიკის სიძლიერესა და შეზღუდვას. თსუ, თელავი და ქუთაისი ფიზიკურ ადაპტაციისადმი ერთგულების განსხვავებულ დონეს ავლენენ, მაგრამ მათი აკადემიური რესურსები და გარემო ჯერ კიდევ არ არის სრულად ინკლუზიური. ეს შედარება ხაზს უსვამს იმას, რომ ჭეშმარიტი ინკლუზიურობის მისაღწევად, უმაღლესმა საგანმანათლებლო დაწესებულებებმა უნდა მიანიჭონ პრიორიტეტი როგორც ფიზიკურ, ასევე აკადემიურ ხელმისაწვდომობას თანაბარი დონით, რაც უზრუნველყოფს, რომ ყველა სტუდენტი შეუძლია სრულად მიიღოს მონაწილეობა საუნივერსიტეტო ცხოვრებაში.

2.2 მონაწილეობის წახალისება დაწესებულების აკადემიურ და სოციალურ ცხოვრებაში

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის (თსუ), ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტის, ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აკადემიურ და სოციალურ ცხოვრებაში მონაწილეობის წახალისების კრიტერიუმის შესწავლა ავლენს ინკლუზიურობის მრავალფეროვან მიდგომებს ფიზიკური და აკადემიური წვდომის მიღმა. მიუხედავად იმისა, რომ თითოეულ უნივერსიტეტს აქვს ინიციატივები, რომლებიც მიზნად ისახავს უფრო ინკლუზიური და მონაწილეობითი გარემოს შექმნას, ამ ძალისხმევის ეფექტურობა და მასშტაბები მნიშვნელოვნად განსხვავდება.

ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ჩნდება ლიდერად მონაწილეობის წახალისებაში, ავლენს ერთგულებას კამპუსში ინკლუზიური ცხოვრებისადმი ღონისძიებების, ვორქშოპებისა და კლასგარეშე აქტივობების ორგანიზებით, რომლებიც ხელმისაწვდომია ყველა სტუდენტისთვის, მათ შორის შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებისთვის. ბათუმი ხშირად მასპინძლობს სტუდენტთა ხელმძღვანელობით კლუბებსა და ინტერესთა ჯგუფებს, რომლებიც ხელს უწყობენ სოციალურ ინტეგრაციას და ურთიერთგაგებას სხვადასხვა წარმომავლობის სტუდენტებს შორის. უფრო მეტიც, უნივერსიტეტის ხელმისაწვდომი ინფრასტრუქტურა, მათ შორის ბრაილის შრიფტის რესურსები, ადაპტირებული განათება და ფიზიკური საცხოვრებლები, ხელს უწყობს აქტიურ მონაწილეობას როგორც აკადემიურ, ასევე სოციალურ სფეროებში. ეს ჰოლისტიკური მიდგომა ხელს უწყობს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებს ჩაერთონ არა მხოლოდ აკადემიურად, არამედ სოციალურადაც, ეხმარება მათ კავშირების ჩამოყალიბებაში და თანაგოლებთან ერთად მონაწილეობა მიიღონ უნივერსიტეტის კულტურაში.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა (თსუ)-მ მიაღწია გარკვეულ პროგრესს მონაწილეობის ხელშეწყობაში, განსაკუთრებით ისეთი ინიციატივებით, როგორიცაა სტუდენტების მხარდაჭერის ჯგუფები, მენტორობის პროგრამები და ინკლუზიური აკადემიური სამოგადოებები. თუმცა, ეს ძალისხმევა გარკვეულწილად შეზღუდულია უნივერსიტეტის ფიზიკური ხელმისაწვდომობის გამოწვევებით. რამდენიმე საკვანძო შენობაში ადაპტირებული გარემოს ნაკლებობა ქმნის ბარიერებს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებისთვის, რამაც შეიძლება ხელი შეუშალოს მონაწილეობას როგორც აკადემიურ, ისე სოციალურ ღონისძიებებში, რომლებიც ადვილად მიუწვდომელია. გარდა ამისა, თსუ-ს ინკლუზიური პროგრამები სრულად არ არის ინტეგრირებული ყველა ფაკულტეტზე, რამაც შეიძლება შეუსაბამობა გამოიწვიოს სტუდენტების გამოცდილებაში. მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთი დეპარტამენტი ახორციელებს კონცენტრირებულ ძალისხმევას მონაწილეობის

წახალისებისთვის, სხვები ჩამორჩებიან, რაც გავლენას ახდენს უნივერსიტეტის სოციალური და აკადემიური გარემოს მთლიან ინკლუზიურობაზე.

ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა გადადგა ნაბიჯები მონაწილეობის წახალისებისთვის, განსაკუთრებით სოციალური პროგრამებისა და კლუბების მეშვეობით, რომლებიც მიესაღწევიან სტუდენტებს სხვადასხვა წარმომადგენლობისგან. თუმცა, თსუ-ს მსგავსად, ქუთაისს არ გააჩნია ყოვლისმომცველი ფიზიკური და აკადემიური ადაპტაცია, რამაც შეიძლება შეაფერხოს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტების სრული ჩართულობის უნარი. სოციალური აქტივობები და აკადემიური ღონისძიებები ხშირად იმართება ყველა სტუდენტისთვის მიუწვდომელ სივრცეში, რაც ზღუდავს მათ მონაწილეობის შესაძლებლობებს. მიუხედავად იმისა, რომ უნივერსიტეტი ავლენს ღიაობას ინკლუზიურობისადმი და ცდილობს შექმნას მისასაღწეველი აგმოსფერო, რესურსებისა და გარემოს შეზღუდული ადაპტაცია ზღუდავს შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებს კამპუსში სრულ ინტეგრაციას. ეს გათიშვა განმრავლავს და ინფრასტრუქტურას შორის წარმოადგენს ბარიერს ჭეშმარიტი ინკლუზიურობისთვის.

თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტს აქვს გარკვეულწილად განსხვავებული მიდგომა, სადაც დიდი აქცენტი კეთდება ფიზიკურ ადაპტაციაზე, მაგრამ ნაკლები ძალისხმევა ინკლუზიური სოციალური და აკადემიური მონაწილეობის გასაფართოებლად. მიუხედავად იმისა, რომ უნივერსიტეტმა მიაღწია ნაბიჯებს ფიზიკური გარემოს შეცვლაში, ინკლუზიური პროგრამები და ღონისძიებები, რომლებიც აქტიურად უწყობს ხელს სოციალურ ინტეგრაციას და აკადემიურ ჩართულობას შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებისთვის, ნაკლებად გავრცელებულია. სპეციალური საჭიროებების მქონე სტუდენტებისთვის ადაპტირებული აკადემიური რესურსების შეზღუდული მიწოდება კიდევ უფრო ამძაფრებს ამ საკითხს, რადგან სტუდენტებმა შეიძლება თავი გარიყულად იგრძნონ გარკვეული აკადემიური ან კლასგარეშე შესაძლებლობებისგან. აქტიური პროგრამების გარეშე, რომლებიც მიმართულია მონაწილეობის წახალისებაზე, თელავის ძალისხმევა ინკლუზიური გარემოს შესაქმნელად რჩება არასრული, რადგან მხოლოდ ფიზიკური წვდომა არ უტოლდება კუთვნილების ან სამოგადოების ჩართულობის გრძნობას.

შესაბამისად, ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი გამოირჩევა ინკლუზიური აკადემიური და სოციალური მონაწილეობის ხელშეწყობაში ხელმისაწვდომი ინფრასტრუქტურისა და დამხმარე პროგრამების საშუალებით, თსუ, ქუთაისი და თელავი ავლენენ სხვადასხვა ხარისხის წარმატებას. თსუ და ქუთაისი ცდილობენ ხელი შეუწყონ

მონაწილეობას კლუბებისა და მენგორობის ინიციატივების მეშვეობით, მაგრამ ფიზიკურად ხელმისაწვდომობის პრობლემებით ჩერდებიან. თელავს, მიუხედავად იმისა, რომ ფოკუსირებულია ფიზიკურ ადაპტაციაზე, აკლია ყოვლისმომცველი ინიციატივები აკადემიური და სოციალური ჩართულობის წახალისებისთვის. ეს შედარება ხაზს უსვამს, რომ ეფექტური ინკლუზიურობა მოითხოვს როგორც ფიზიკურ საშუალებებს, ასევე მიზანმიმართულ პროგრამებს, რათა აქტიურად წახალისონ მონაწილეობა, რაც საშუალებას მისცემს ყველა სტუდენტს გახდეს მათი აკადემიური სამოგადოების განუყოფელი წევრი.

2.3 დამხმარე სისტემები - მორგებული მხარდაჭერის უზრუნველყოფა, მათ შორის სპეციალიზებული სწავლების მეთოდები

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში (თსუ), ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტში, ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტსა და თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტში მორგებული მხარდაჭერის სისტემების, მათ შორის სპეციალიზებული სწავლების მეთოდების მიწოდების შეფასება ცხადყოფს მნიშვნელოვან განსხვავებებს სხვადასხვა საჭიროების მქონე სტუდენტებისთვის შეთავაზებული მხარდაჭერის მასშტაბსა და ეფექტურობაში.

ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი არის ყველაზე ყოვლისმომცველი მხარდაჭერის მორგებულ სისტემებში შემზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტების აკადემიური და პირადი საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად. უნივერსიტეტი შემზღუდული შესაძლებლობების მქონე პირებს სწავლების სპეციალიზებულ მეთოდებს სთავაზობს, რომლებიც მოიცავს ადაპტირებულ ტექნოლოგიას და მასალებს, როგორიცაა ლექციების ჩანაწერები და სახელმძღვანელოები ხელმისაწვდომ ფორმატში (მაგ., ბრაილი და აუდიო რესურსები), რომელიც ემსახურება მხედველობის დარღვევის მქონე სტუდენტებს. ბათუმი ასევე ინდივიდუალურ აკადემიურ კონსულტაციას და მენგორობის პროგრამებს, რომლებიც შექმნილია სტუდენტების სდასახმარებლად. გარდა ამისა, უნივერსიტეტს ჰყავს დამხმარე პერსონალი, რომელიც მომზადებულია ინკლუზიურ პრაქტიკაში, რომლებიც მჭიდროდ თანამშრომლობენ სტუდენტებთან, რაც ეხმარება მათ მიიღონ აუცილებელი აკადემიური კორექტირება. მხარდაჭერის ეს მძლავრი სისტემები საშუალებას აძლევს ბათუმელ სტუდენტებს იგრძნონ მხარდაჭერა და დაკმაყოფილება ისე, რომ შეესაბამება ინკლუზიური განათლების საუკეთესო საერთაშორისო პრაქტიკას.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა (თსუ) გარკვეულ პროგრესს მიაღწია მხარდაჭერის სისტემების დანერგვაში, თუმცა ის კვლავ შეზღუდულია ბათუმთან შედარებით. თსუ უმრუნველყოფს გარკვეულ პირობებს, როგორიცაა დამატებითი დრო გამოცდებისთვის და ინდივიდუალური აკადემიური კონსულტაცია, რაც სასარგებლოა სტუდენტებისთვის, რომლებიც საჭიროებენ დამატებით მხარდაჭერას. თუმცა, თსუ-ში მორგებული მხარდაჭერა ხშირად არათანაბრად ხორციელდება ფაკულტეტებში, რაც იწვევს შეუსაბამობას სტუდენტთა გამოცდილებაში. უნივერსიტეტს აქვს შეზღუდული რესურსები სპეციალიზებული სწავლების მეთოდებისთვის და აკადემიური მასალები სრულად არ არის ადაპტირებული შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებისთვის. მაგალითად, მიუხედავად იმისა, რომ ზოგიერთმა პროფესორმა შეიძლება შესთავაზოს ციფრული ფორმატები ან ჩანაწერები, ეს არ არის სტანდარტული პრაქტიკა ყველა დეპარტამენტში. გარდა ამისა, თსუ-ს აკლია ცენტრალიზებული დამხმარე ცენტრი ან ინკლუზიური განათლების გამოყოფილი პერსონალი, რამაც შეიძლება გაუადვილოს სტუდენტებს მათთვის საჭირო დახმარების მიღება. მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს რამდენიმე სასარგებლო ინიციატივა, სისტემატური მიდგომის არარსებობა ზღუდავს თსუ-ს ეფექტურობას ყოვლისმომცველი მხარდაჭერის გაწევაში.

ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი მსგავსი გამოწვევების წინაშე დგას მორგებული მხარდაჭერის შეთავაზებაში, რადგან მისი ინკლუზიური განათლების პრაქტიკა ჯერ კიდევ ვითარდება. უნივერსიტეტი უმრუნველყოფს რამდენიმე ძირითად საშუალებებს, როგორიცაა დამატებითი დრო და შეფასების ალტერნატიული მეთოდები, მაგრამ არ გააჩნია ინფრასტრუქტურა სპეციალიზებული სწავლების მეთოდებისთვის. შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებს შეიძლება ჰქონდეთ წვდომა ინდივიდუალურ აკადემიურ ხელმძღვანელობაზე, მაგრამ ასეთი მხარდაჭერის ხელმისაწვდომობა შეზღუდულია და ზოგადად დამოკიდებულია ცალკეული პროფესორების შეხედულებაზე. ქუთაისი ჯერ არ გვთავაზობს სპეციალიზებულ რესურსებს, როგორიცაა მასალები ხელმისაწვდომ ფორმატში, რაც ზღუდავს სტუდენტების უნარს სრულად ჩაერთონ თავიანთ კურსებზე. გარდა ამისა, არ არსებობს ერთგული პერსონალი, რომელიც ორიენტირებულია ინკლუზიურ მხარდაჭერაზე, რამაც შეიძლება გაართულოს სტუდენტებისთვის საცხოვრებლის წვდომა და კოორდინაცია. შედეგი არის მხარდაჭერის სისტემა, რომელიც, მიუხედავად იმისა, რომ კეთილგანწყობილია,

ჯერ კიდევ არ იძლევა მორგებულ დახმარებას, რომელიც საჭიროა თანაბარი აკადემიური გამოცდილების უზრუნველსაყოფად.

თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტს აქვს დიდი ინტერესი ინკლუზიური კამპუსის აშენებით, განსაკუთრებით ფიზიკურ ადაპტაციასთან დაკავშირებით, მაგრამ აქვს ნაკლებად განვითარებული მხარდაჭერის სისტემა, როდესაც საქმე ეხება მორგებულ აკადემიურ მხარდაჭერას. უნივერსიტეტი უზრუნველყოფს მინიმალურ ადაპტაციას, როგორცაა მოქნილობა ღვალების ვალების ან გამოცდების ვალებთან დაკავშირებით, მაგრამ არ გააჩნია სპეციალიზებული სწავლების მეთოდები, რომლებიც ემსახურება შემზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებს. არ არსებობს ერთგული პერსონალი ინკლუზიურობის მხარდაჭერისთვის, რაც იმას ნიშნავს, რომ სტუდენტებს შეიძლება გაუჭირდეთ დახმარების პოვნა, როდესაც მათ სჭირდებათ საცხოვრებელი. ბათუმისგან განსხვავებით, რომელსაც აქვს კარგად ორგანიზებული მიდგომა სტუდენტების მხარდაჭერასთან დაკავშირებით, თელავის მხარდაჭერის სისტემა რჩება განუვითარებელი და ძირითადად არაფორმალური. სისტემატური მხარდაჭერის ეს ნაკლებობა იწვევს შემზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებს, რომლებიც პოტენციურად იმოღივრებულად ან დაუცველად გრძნობენ თავს აკადემიურ მოგზაურობაში.

დასკვნის სახით, ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ლიდერობს ყოვლისმომცველი, მორგებული მხარდაჭერის სისტემების შეთავაზებაში, რომელიც მოიცავს სწავლების სპეციალიზებულ მეთოდებს და თავდადებულ პერსონალს, სხვა უნივერსიტეტები ჩამორჩებიან თანმიმდევრული, მორგებული მხარდაჭერის უზრუნველყოფის უნარს. თსუ-ს აქვს საცხოვრებელ სახლები, მაგრამ არ გააჩნია სისტემური მიდგომა და გამოყოფილი რესურსები, რომლებიც საჭიროა ჭეშმარიტი ინკლუზიურობისთვის, ხოლო ქუთაისი და თელავს მინიმალური რესურსები და შემზღუდული მორგებული სწავლების მეთოდები გააჩნია. ეს შედარება ხაზს უსვამს იმას, რომ ეფექტური ინკლუზიური განათლება მოითხოვს როგორც ინფრასტრუქტურას, ასევე პერსონალს, რათა უზრუნველყონ დამხმარე სასწავლო გარემო ყველა სტუდენტისთვის.

III ევროკავშირის სტანდარტებთან თავსებადობა

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი (თსუ), ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი და თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ავლენენ ერთგულებას ევროკავშირის (EU) სტანდარტების შესაბამისად ინკლუზიური განათლების პოლიტიკის წინსვლისკენ, თუმცა მათი ადაპტაციისა და ინკლუზიურობის დონე განსხვავდება.

ამ უნივერსიტეტებს შორის ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი გამოირჩევა, როგორც ყველაზე ინკლუზიური დაწესებულება. მისი ინფრასტრუქტურა და საგანმანათლებლო პოლიტიკა პრიორიტეტს ანიჭებს ხელმისაწვდომობას. ბათუმის უნივერსიტეტმა განახორციელა ყოვლისმომცველი ფიზიკური ადაპტაცია უმეტეს შენობებში, მათ შორის პანდუსები, ლიფტები და ხელმისაწვდომი საუნივერსიტეტო ოთახები, რომლებიც აკმაყოფილებს ევროკავშირის სტანდარტებს, ისევე როგორც პოლიტიკა, რომელიც ითვალისწინებს შემზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტების აკადემიური საჭიროებების ფართო სპექტრს. დაწესებულების პროაქტიულმა მიდგომამ მას ინკლუზიურობის რეპუტაცია მოუტანა, რითაც იგი ამ სფეროში ლიდერი გახდა ქართულ უნივერსიტეტებს შორის.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ასევე ავლენს მნიშვნელოვან პროგრესს ინკლუზიურ განათლებაში, რომელიც ორიენტირებულია როგორც პოლიტიკის შემუშავებაზე, ასევე ინფრასტრუქტურულ გაუმჯობესებაზე. თსუ-ს ჩართვის პოლიტიკა თავსებადია ევროკავშირის სტანდარტებთან, რაც აისახება მის ფიზიკურ ობიექტებთან ადაპტაციაში, მათ შორის, შესაბამისი დახრილობის მქონე პანდუსებით და სხვა მოდიფიკაციებით, რომლებიც მიზნად ისახავს მობილობის უნარის მქონე პირების მხარდაჭერას. თუმცა, უნივერსიტეტი კვლავ გამოწვევის წინაშე დგას რამდენიმე ძველი შენობის, მათ შორის მისი მეხუთე, მეექვსე და მერვე ობიექტების ადაპტაციაში. თსუ-მ ასევე გააძლიერა აკადემიური მასალები ხელმისაწვდომობის გაზრდის მიზნით და მუშაობს უფრო ინკლუზიური ციფრული რესურსების ინტეგრირებაზე ისეთი პლატფორმების საშუალებით, როგორიცაა Uni.tsu.ge, თუმცა ეს პროცესები გრძელდება.

ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა მნიშვნელოვანი ძალისხმევა გაატარა ევროკავშირის ინკლუზიურობის სტანდარტებთან შესაბამისობაში, განსაკუთრებით მის ახალ შენობებში ინფრასტრუქტურის ადაპტირებით. თუმცა, ის ჩამორჩება ბათუმსა და თბილისს ყველა შენობაში ყოვლისმომცველი ხელმისაწვდომობით და კვლავ აწყდება გამოწვევებს ძველი ობიექტების თანამედროვე ხელმისაწვდომობის მოთხოვნების დაკმაყოფილების უზრუნველსაყოფად. გარდა ამისა, ქუთაისის პოლიტიკა აკადემიური საცხოვრებლის შესახებ

ნაკლებად არის განვითარებული, რაც ხშირად ართულებს სტუდენტების სრულ მხარდაჭერას, რომლებიც საჭიროებენ ინდივიდუალურ კორექტირებას.

თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტმა მიაღწია წინსვლას ინკლუზიურ განათლებაში, მაგრამ აქვს ყველაზე შეზღუდული ადაპტაცია ამ დაწესებულებებს შორის. მიუხედავად იმისა, რომ მან დაიწყო ხელმისაწვდომობის მახასიათებლების ჩართვა, ეს ცვლილებები შედარებით მოკრძალებული რჩება. თელავის ინკლუზიური განათლების პოლიტიკა ემთხვევა ევროკავშირის სტანდარტებს, თუმცა უნივერსიტეტს აქვს ადგილი ბრდისთვის როგორც ინფრასტრუქტურულ, ისე საგანმანათლებლო ინკლუზიურობაში. თუმცა, ამ ხარვეზების აღმოფხვრის მცდელობები ასახავს მომავალში უფრო ხელმისაწვდომ კამპუსის შექმნის მზარდ ვალდებულებას.

შესაბამისად, ოთხივე უნივერსიტეტი მუშაობს ინკლუზიური განათლების ევროკავშირის სტანდარტების დაკმაყოფილებაზე, ინკლუზიურობის მხრივ ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი ლიდერობს, რასაც მოჰყვება თბილისი, ქუთაისი და თელავი. თითოეული დაწესებულების ძალისხმევა ხაზს უსვამს საქართველოს ერთგულებას ხელმისაწვდომობის უმაღლესი განათლების ხელშეწყობისკენ, თუმცა ასევე ხაზს უსვამს პროგრესისა და რესურსების განაწილების სხვადასხვა ეტაპებს, რომლებიც განაგრძობენ ინკლუზიურობის ლანდშაფტის ფორმირებას საქართველოს უნივერსიტეტებში.

დასკვნა

ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი არის ყველაზე ადაპტირებული დაწესებულება კვლევი ეტაპზე გამოყოფილ ლ უნივერსიტეტებს შორის, რომელიც აღჭურვილია ფართო საცხოვრებლით, რომელიც მჭიდროდ შეესაბამება ევროკავშირის სტანდარტებს ფიზიკური და საგანმანათლებლო ხელმისაწვდომობის თვალსაზრისით. უნივერსიტეტი აღჭურვილია მოწინავე ტექნოლოგიებით შშმ სტუდენტებისთვის, მათ შორის ბრაილის შრიფტებით, ასევე ადაპტირებული ლიფტებით მთელს შენობებში. გარდა ამისა, ბათუმმა შეიმუშავა სასწავლო სილაბუსები და მასალები, რომლებიც შეესაბამება უნივერსალური დიზაინის მოდელს, რაც აკადემიურ რესურსებს ხელმისაწვდომს ხდის სხვადასხვა საჭიროების მქონე სტუდენტებისთვის. ეს ყოვლისმომცველი ადაპტაცია აქცევს ბათუმის უნივერსიტეტს ლიდერად

როგორც ინფრასტრუქტურის, ისე საგანმანათლებლო ინკლუზიურობის კუთხით საქართველოში.

თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში (თსუ) პირველი შენობა გამოირჩევა, როგორც ყველაზე ინფრასტრუქტურულად ადაპტირებული, თუმცა ძველი შენობები, განსაკუთრებით კულტურული ან ისტორიული მნიშვნელობის მქონე შენობები, ადაპტაციის მნიშვნელოვან გამოწვევებს წარმოადგენენ. უნივერსიტეტის ახალი პლატფორმა Uni.tsu.ge წარმოადგენს გაუმჯობესებას წინა სისტემებთან შედარებით ხელმისაწვდომობის კუთხით და ელექტრონული აკადემიური მასალები ადაპტირებულია შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებისთვის უკეთესად მომსახურებისთვის. თუმცა, თსუ-ს არ გააჩნია საკმარისი ტექნიკური აღჭურვილობა სხვადასხვა საჭიროების მქონე სტუდენტებისთვის, როგორიცაა ბრაილის შრიფტის მასალები ან სპეციალიზებული განათება.

ქუთაისის სახელმწიფო უნივერსიტეტს აქვს გამოწვევები შეზღუდული შესაძლებლობის მქონე სტუდენტებისთვის რესურსების ხელმისაწვდომობის უზრუნველსაყოფად, თუმცა ადაპტაცია განხორციელდა ძირითად კორპუსებზე. ეს პროგრესი ასახავს მუდმივ ძალისხმევას ხელმისაწვდომობის სტანდარტების დაკმაყოფილების მიზნით, მაგრამ საჭიროა შემდგომი წინსვლა, რათა უზრუნველყოს სრული მხარდაჭერა სხვადასხვა საჭიროებების მქონე ყველა სტუდენტისთვის.

თელავის სახელმწიფო უნივერსიტეტისთვის ინკლუზიურობა მნიშვნელოვან გამოწვევად რჩება. თუმცა, უნივერსიტეტმა აჩვენა გაუმჯობესებისადმი ძლიერი ერთგულება ევროკავშირის მიერ დაფინანსებულ პროექტებში აქტიური მონაწილეობით და ხელმისაწვდომობის გამრღისკენ მიმართულ ინიციატივებში თანაინვესტიციით. ეს მცდელობები მიუთითებს პოზიტიურ ტრაექტორიაზე გაძლიერებული ინკლუზიურობისკენ, თუმცა ჯერ კიდევ ბევრი სამუშაოა გასაკეთებელი.

დასკვნის სახით შეიძლება ითქვას, რომ ჩვენ მიერ გამოყენებული თეორია მუსტად ამტკიცებს, რომ ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი საქართველოში ხელმისაწვდომი განათლების მოწინავე ხაზზეა, ადაპტაციის დონით, რომელიც უახლოვდება ევროკავშირის სტანდარტებს, ხოლო თელავის, ქუთაისისა და თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტები განაგრძობენ როგორც ინფრასტრუქტურულ, ისე საგანმანათლებლო გამოწვევების დაძლეობას, რათა უფრო ინკლუზიური გარემო შექმნან.

ბიბლიოგრაფია

Anderson, R., & Larsen, M. (2020). Inclusive education: Strategies and practices for the diverse classroom. SAGE Publications.

Badescu, G., & Pop, D. (2012). Inclusive education: Principles, policies, and practice.

Brennan, M., & Osborne, J. (2008). Inclusive education: Policy, practice, and perspectives. Routledge.

Brown, A., & Taylor, P. (2019). Inclusive education and social justice: Approaches for creating equitable schools. Palgrave Macmillan.

Crenshaw, K. (1991). Intersectionality, identity politics, and violence against women of color. In M. L. Anderson & P. H. Collins (Eds.), *Race, class, and gender: An anthology* (pp. 51–61). Wadsworth Publishing.

Edyburn, D. L. (2000). Assistive technology and the inclusive classroom: A guide for educators. Allyn & Bacon.

European Commission. (2010). Europe 2020: A strategy for smart, sustainable, and inclusive growth. European Commission.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52010DC2020>

Garcia, M., Evans, L., & Patel, S. (2019). Promoting inclusive education: A global perspective on policy and practice. Cambridge University Press.

Halinen, I. (2016). The new curriculum in Finland: A focus on school culture and promoting inclusive education. In F. M. Reimers & C. K. Chung (Eds.), *Teaching and learning for the twenty-first century: Educational goals, policies, and curricula from six nations* (pp. 75–93). Harvard Education Press.

Johnson, R., & Kim, T. (2022). *Inclusive education in diverse classrooms: Challenges and opportunities for effective teaching*. SAGE Publications.

Kabani, M. (2022). *Inclusive education and its challenges: Global perspectives and local insights*.

Obiakor, F. E. (1994). *Special education for the 21st century: The role of multicultural education*. Prentice Hall.

Perez, R., & Schmidt, M. (2021). *Inclusive education and the evolving classroom: Approaches and strategies for success*. Springer.

Peters, S. (2003). *Inclusive education: Achieving education for all through community involvement*. Springer.

Rose, R. (2001). *Inclusive education: A framework for change*.

Rowe, H. (2020). *Inclusive education: Frameworks for practice and policy*.

Schuman, H. (2011). *Method and meaning in polls and surveys*. Harvard University Press.

Smith, J. (2018). *Inclusive education in the 21st century: Trends, challenges, and opportunities*. Routledge.

UNDP. (2019). *Inclusive education*. United Nations Development Programme.

UNICEF. (2024). *Inclusive education: Ensuring access and equity for every child*. United Nations Children's Fund.

Wilson, J. (2021). *The future of inclusive education: Trends, challenges, and innovations*. Oxford University Press.